

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1424/2019
13.05.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА са ..., са привременим боравком у ..., ББ из ..., са привременим боравком у ..., ВВ из ... и ГГ из ..., које заступа пуномоћник Мирослав Тешић, адвокат из ..., против тужених ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ... и ЖЖ из ..., које заступа пуномоћник Љубомир Шапоњић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2525/16 од 31.10.2017. године, у седници већа од 13.05.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Ужицу П 67/15 од 17.06.2016. године у ставу 1б, 2 и 3б и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2525/16 од 31.10.2017. године у ставу 1. изреке, па се у наведеном делу предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ужицу П 67/15 од 17.06.2016. године, у ставу 1. тачка а) изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца у односу на тужене, па је утврђено да је уговор о поклону закључен између сада пок. ЗЗ као поклонодаваца и пок. ИИ и ДД, као поклонопримаца, оверен код Општинског суда у Титовом Ужицу под Ов .../... од 19.12.1984. године ништав у делу у коме је поклонодавац поклонила поклонопримцима 3/8 кп. број .../... уписане у поседовни лист ... КО Тачком б) за већи захтев тужилаца према туженима да се утврди ништавост наведеног уговора о поклону и у преосталом делу у коме је поклонодавац поклонила поклонопримцима још 2/8 односно 1/4, кп. број .../... уписане у поседовни лист ... КО ..., одбија се као неоснован. У ставу 2. изреке, тужбени захтев тужилаца у односу на тужене којим су захтевали утврђење да је уговор о поклону закључен између сада покојне ЈЈ, бивше из ..., као поклонодаваца и сада покојног ИИ, бившег из ..., оверен код Општинског суда у Ужицу под Ов .../... од 07.07.2005. године ништав, одбија се као неоснован. У ставу 3. под а) изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца, па се у односу на тужене утврђује да тужиоци имају право коришћења на кп. број ... уписаној у лист непокретности ... КО ... са уделима од по 2/16, што су тужени дужни признати и трпети упис права тужилаца на основу ове пресуде код Службе за катастар непокретности Ужице у року од 15 дана од пријема пресуде, док је тачком б) већи захтев тужилаца којим су тражили утврђење права коришћења на кп. број ... уписаној у лист

непокретности ... КО ... за сваког тужиоца на још по 2/16, односно до тражених по 1/4 идеалних делова, одбијен као неоснован. У ставу 4. изреке, тужиоци су обавезани да туженима на име трошкова поступка исплате 393.150,00 динара са каматом, а у ставу 5. изреке, већи захтев тужених за трошкове поступка за још 150.000,00 динара је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2525/16 од 31.10.2017. године, у ставу 1. изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и пресуда Вишег суда у Ужицу П 67/15 од 17.06.2016. године потврђена у ставу 16, 2. и 36 изреке. У ставу 2. изреке, првостепена пресуда је укинута у ставу 4. и 5. изреке у погледу одлуке о трошковима спора у ком делу је предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правноснажне другостепене пресуде тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, као последице погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности, а битне повреде поступка на које ревизија указује (нејасноћа и противуречност изреке пресуде са разлозима - члан 374. став 2. тачка 12. ЗПП) нису разлог за изјављивање ревизије по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходници странака су биле сестре КК и ЛЛ. КК није имала потомака, док је ЛЛ имала четворо деце и то синове ЉЉ и ММ, који су правни претходници тужилаца и кћерке ЗЗ и ЈЈ, које су правне претходнице тужених. Сестре КК и ЛЛ биле су сувласнице са по 1/2 на непокретној имовини која је уписана у поседовни лист ... КО ..., а коју су сачињавале кп. број ..., .../... и .../.... Након смрти КК 20.05.1959. године на наслеђе је позвана као једини законски наследник њена сестра ЛЛ, која се одрекла права на наслеђе у корист своје ћерке ЗЗ која се наслеђа прихватила, па је решењем Среског суда у Титовом Ужицу О број 224/59 од 15.09.1959. године за наследницу целокупне имовине покојне КК оглашена њена сестричина ЗЗ. Током 1959. године цепана је кп. број .../... и од ње се формира кп. број .../... у површини од 7,50 ари, па су у поседовном листу ... КО ... биле евидентиране кп. број ..., .../..., .../... и .../... са укупном површином од 54,95 ари. Нижестепени судови даље наводе располагања спорном имовином почев од 1960. године, па закључно са стањем из 2014. године, при чему је најпре ЛЛ пренела кп. број .../... као право коришћења на НН по уговору из 1960. године, затим се исте године врши деоба између ЛЛ и ЗЗ, али се приликом те деобе појављује грешка јер се и даље као сувласник третира и КК, касније ЗЗ 1961. године продаје део имовине, по основу наслеђа иза ЛЛ оглашавају се 1979. године њена деца, уговором о поклону 1974. године ЗЗ поклања својој деци део имовине, потом новим уговором о поклону из 2005. године ЈЈ, која је кћерка ЛЛ такође поклања део имовине и након свега тога

нижестепени судови утврђују да је 2010. године извршена обнова премера односно устројавање катастра непокретности за КО ..., тако да су се створила нова парцела ... од 18,32 ара, која је уписана у лист непокретности ... КО ..., а у том листу непокретности коначно је наведено да су ГГ, ВВ, ББ и АА сувласници са по 1/6, затим да су ИИ сувласници са 7/16, ДД са 5/16.

Тужиоци у овој парници који су правни следбеници синова сада покојне ЛЛ сматрају да је због грешке приликом уписа сувласничких удела у катастру као и због ништавости наследничке изјаве сада покојне ЛЛ дошло до закључења спорних уговора о поклону 1984. и 2005. године, којима су поклонодавци располагали са већим сувласничким уделом него што су заиста поседовали, због чега су у тим деловима уговори ништави. Нижестепени судови налазе да је тачно да је у катастру извршен погрешан упис сувласничких удела правних следбеника ранијих власника али да наследничка изјава коју је 1959. године дала ЛЛ којом приликом се одрекла наслеђа иза КК у корист своје кћерке ЗЗ није ништава, те да је на основу тога, по основу наслеђа ЗЗ постала власник наслеђене имовине. Отуда су судови само прихватили да исправе грешку у катастру независно од наследничке изјаве, те су у том делу усвојили тужбени захтев тужилаца и њихов сувласнички удео повећали како је то наведено у ставу 1. изреке првостепене пресуде, док су у преосталом делу тужбени захтев тужилаца одбили.

Основано тужиоци у ревизији истичу да је пре свега неопходно да се у овој парници расправи питање пуноважности наследничке изјаве коју је 1959. године дала ЛЛ иза смрти њене сестре КК, а којом се, како је наведено, одрекла наслеђа у корист своје кћерке ЗЗ. Ако је та изјава пуноважна, како то налазе нижестепени судови онда је прихватљив и закључак нижестепених судова да се тужбени захтев може усвојити само у оном делу у коме је дошло до грешке приликом уписа у катастар независно од наследничке изјаве, а уколико је наследничка изјава ништава, као што то тврди ревизија онда је став нижестепених судова неприхватљив јер је неопходно да се на другачији начин третира заоставштина КК, односно да се утврде њени прави наследници.

Иако у списима предмета нема списка предмета Среског суда у Титовом Ужицу О 224/59 – расправљање заоставштине покојне КК, из оставинског решења од 15. септембра 1959. године произилази да се ЛЛ одрекла наслеђа у корист кћерке ЗЗ којој је уступила део, а да се ЗЗ прихватила наслеђа којег се у њену корист одрекла мајка. Из наведеног произилази да ЗЗ није била законски наследник КК, с обзиром да је у том моменту била жива њена мајка. У време када је дата наследничка изјава важио је Закон о наслеђивању ("Службени лист ФНРЈ" број 20/55). У члану 139. тог закона је прописано да се одрицање од наслеђа не може учинити делимично нити под условом, а да одрицање у корист одређеног наследника се не сматра као одрицање од наслеђа, него као изјава о уступању свог наследног дела. Имајући у виду садржину наведене законске одредбе, основано се у ревизији тврди да се ово одрицање могло на наведени начин вршити само у корист одређеног наследника, санаследника, а не и у корист трећих лица као што је то у овом случају спорном наследничком изјавом учињено. Отуда произилази да је наследничка изјава ништава јер је супротна принудним прописима односно поменутој одредби Закона о наслеђивању. На конкретан случај се

не може применити одредба члана 149. став 3. тог закона, како то сматра другостепени суд, по којој уговор наследника са лицем које није наследник о уступању наследног дела само обавезује наследника да по извршеној деоби преда свој део сауговорнику, њиме сауговорник не добија до деобе никакво друго право. Наведена одредба се односи на деобу наследства, а што је сасвим други правни институт од расправљања заоставштине где се користи наследничка изјава, те где се и оцењује њена правна ваљаност.

Имајући у виду да је наследничка изјава ништава, то има за последицу као да наследничка изјава није ни дата у ком случају суд расправља заоставштину, како то произилази из члана 218. став 3. и члана 220. став 3. поменутог Закона о наслеђивању, на бази података са којима располаже у списима, а ти битни подаци су шта чини заоставштину и ко су наследници што у конкретном случају није спорно питање. Међутим, управо тај другачији начин расправљања заоставштине захтева и од суда у конкретном случају да полазећи од тога расправи сувласничке односе странака у овој парници, па с обзиром да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање у напред наведеном смислу остало непотпуно утврђено, то су нижестепене одлуке морале бити укинуте на основу члана 416. став 1. ЗПП.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду све што је наведено, око ваљаности спорне наследничке изјаве, па ће након тога утврдити ко је могао да наследи покојну КК, у ком обиму и у односу на коју имовину, а имајући у виду промене и располагања имовином о чему је напред било речи, одлучити о ваљаности спорних уговора о поклону.

**Председник већа
судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић